

3 1761 06632900 4

BRIEF

PTA

0059395

From the Collection
of the late

JOHN LUCZKIW

П. В. Ієре

ПРОМЕТЕЙ

Ціна 15 цнт.

Накладом Української Книгарні
ім. Т. Шевченка.

168 E. 4th St. New York, N. Y.

*Boyer
PIA
0059395*

6m09

PTA

0059395

В. ГЕТЕ. С

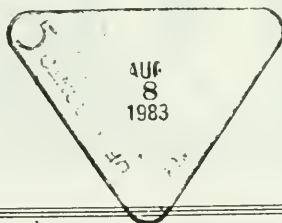
ПРОМЕТЕЙ

ДРАМАТИЧНИЙ УРИВОК.

Prometei : dramatičniy urivok

Переклав М. Слабінський.

ЗБІРКА
ІВАНА ЛУЧКОВА

Накладом Української Книгарні ім. Т. Шевченка
НЮ ЙОРК, 1918.

PAID
PTA
0059395

Digitized by the Internet Archive
in 2009 with funding from
John and Mary A. Yaremko Foundation

<http://www.archive.org/details/prometedramatych00goet>

ДІЯ ПЕРША.

1.

Прометей та Меркурій.

Прометей. Скажи їм, що не хочу,
Не хочу я, та й годі!
Їх воля і моя
Одна назустріч другій,
Здаєть ся, будуть рівні.

Меркурій. І це сказати мушу
Я батькові троєму
Зевесу й матері?

Прометей. Що батько нам, що мати,
Як знати, звідки ми?
Я став ходити, як вперше
Я зрозумів, що ноги
Ходитимуть мої;

Я простягнув ці руки
Тоді лиш, як почув,
Що тягнуть ся вони, —
І бачив я, яку
Мені шану давали
Оті, що їх зовеш
Ти матірю та батьком!
Меркурій. Вони тобі, дитині.
Потрібну допомогу
Звичайно подавали.
Прометей. За те було дитя слухняне,
І виховать вони могли
І так, і сяк, як захотіли,
По волі примхи.
Меркурій. Вони і стерегли тебе.
Прометей. Від чого? Від біди
Тієї, що їй
Сами боялись?
Чи встерegli-ж вони
Моє нещасне серце
Від лютої змії,
Що потай ссе його?
Чи то-ж вони ці груди
Загартували міцно
Проти титанів сталь?
Чи з мене мужа

Меркур

Промет

Мерку
Проме

Зробив не Час могучий,
Господар мій і ваш?
Меркурій. Нещасний ти! Невже
Оце сказати я мушу
Богам твоїм безкраїм?
Прометей. Богам? Хоч я не бог,
Проте, гадаю я.
Що я не менший,
Ніж кожний з вас, богів.
Бєбкраї ви, могучі,
Та де-ж та сила ваша?
Чи просторинь незмірну
І неба, і землі
Ви зможете зложити
Сюди, мені на руки?
Чи-ж єсть у вас та сила,
Щоб розлучити і взяти
Мене від мене?
Чи-ж можете зробити
Мене ви неозорим,
Як сьвіт великим?

Меркурій. То Доля!
Прометей. Ти владу Долі знаєш?
І я корюся їй:
Ми рівні, — йди собі,
Я не служу васалам!

(Меркурій відходить.)

2.

Прометей. (Вертаючись до своїх
статуй, що стоять по долині).

Хвилино незамінна!
Від вас мене відвів
Той божевільний. —
О, діти ви мої! (Підходить до дівчини).
Що-б не піднесло хруди ці угору,
Вони мені назустріч
Повинні завше рватись.
Промовте-ж, любії уста.
Скажіть мені хоч слово!
Гей-гей! Коли-б моя то сила
Заставить вас почути — зрозуміти,
Що ви таке есте!

3.

Епіметей входить.

Епіметей. Меркурій гірко скарживсь.
Прометей. Не слухай жалкувань його,
Йому одно було: назад вернутись.
Епіметей. Будь справедливим, брате!
На цей то раз боги

Проме

Епіме
Проме

Епіме

Бажають геть за мало :
Вони хотять тобі оддати
Олимпове верхівя,
Щоб ти там жив і звідти
Держав у владі землю.

Прометей. Спідручником щоб був
І боронив їх небо?
Я хтів бахато менше:
Вони хотять зі мною поділ взяти,
А я кажу, що з ними .
Нема нам що ділити.
Що в мене єсть, того вони
Не можуть одібрати;
Що єсть у них, хай стережуть сами,
Отут-моє, а там-твоє,
І поділ наш готовий.

Епіметей. Та чи-ж багато єсть твого?
Прометей. Той крух, що я сповняю
Подіями своїми:
Не менше і небільше.
Які-ж права їа мене
Отії зорі мають.
Що дивлять ся згорн?

Епіметей. Ти самітний стоїш!
Не тямш ти, упертий,
Що-б то було за щастя,

Коли-б боги і ти,
І всі твої, і небо, і весь сьвіт
Себе єдиними цілим враз почувли!
Прометей. Я знаю і про це!
Прошу тебе, коханий брате,
Як хочеш, так роби. —
Мене-ж покинь! (Пліметей відходить)

4.

Прометей сам

Прометей: Отут мій сьвіт, отут моє усе!
Тут всі мої бажаня
В отих людських тілах, —
Тут вся моя душа,
Поділена без краю.
І разом ціла — в їх,
В моїх коханих дітях.

5.

Мінерва входить

Прометей. Ти зважилась прийти,
Моя богине?

Мінер

Проме

Мінер

Проме

Ти зважалась прийти до мене,
До ворога отця твого?

Мінерва. Я панотця шаную, а тебе,
Тебе люблю, мій Прометею!

Прометей: І ти мені навіки
Як серце, як душа:
Твої слова були для мене завше
Небесним світлом:
Здавало ся мені, моя душа
Сама з собою говорила:
Вся одкривала ся вона,
І рідні мелодії лунали
У неї в глибині, —
І говорив сам бог
Тоді, як думав я, що говорив я сам:
І говорив я сам тоді, як думав.
Що то сам бог говорить.
Отак і я з тобою, як з душею
Навіки звязаний, бохине, —
Моя любов до тебе —
Глибокая і вічна, нерозривна!

Мінерва. І я з тобою скрізь,
На все, на завше і на віки!

Прометей. На захід сонце йде, його проміння
Тремить привітом любим над землею
І стелить ся по кручах

Похмурого Кавказу,
І душу обгорта спокоем ясним;
Проміня те зі мною і тоді,
Коли його не бачу я навколо:
Так сили більшають мої
З диханням кожним
Повітря ясного твоїх небес.
Які права

На міць мою, на сили
Бажають мати
Олімпна гордії боги?
Вони — мої, і все, що я роблю —
Моє; Ні кроком я
Не поступлюсь найвищому з богів!

Мінерва. Так мислить міць.

Прометей. То мислю я, богине,

Я силу чую в серцю.
Та що? Ти-ж бачила сама:
На себе сам поклав тяжке я рабство,
І ніс вагу я, що на плечі
Мені виши, поважнії, поклали.
І я робив усяку працю
І всякую щоденную роботу
По слову їх, бо вірив я,
У тім, що єсть, ім видно, наче в книзі,
Що їх права, їх влада —

Мінерва.

Прометей.

Мінерва.

Прометей.

Одвічна, сьвятая
І непорушна мудрість.

Мінерва. Ти був слугою їм, щоб стать
Достойним волі.

Прометей. Ніколи-б я не проміняв
Мого життя
На долю птиці грому,
Щоб в гордощах тримать
Хлопськими руками
Владичні блискавки;
Що я і що вони?

Мінерва. Несправедливий ти в ненависті своїй:
Богам на долю випало безсмертя,
І міць, і мудрість, і любов.

Прометей. Але те все
Не їм самим дісталось:
Як і вони, і я безсмертний.
Ми вічні всі.
Я початку свого не памятаю
І кончитись не чую пориваня,
Кінця не внаю;
Я вічний через те, що я істную,
А мудрість.. (Мінерва обходить статуй)
Поглянь на те чоло!
Чи то-ж не я
Його означив?

А груди тії рвуть ся
На боротьбу з страшним і небеспечним

(Спiniaєть ся коло жіночої статуї

А ти, Пандоро,
Св'ята чаро всіх дарів,
Отих що втіху нам дають
Під небом незорим
І на землі безкраїй!
Усе оте, що почутям жаги
Мене хоч раз колись живило:
Що в сьвіжім холодку
Мені давало силу:
Що сонцем любого коханя,
Утіхою весни,
І хвилию ласкавою морською
До мене лацилось, на груди припадало
Чим утішавсь, як сьйвом неба,
Як чаривним спокоем духа.—все оте—
Це ти, моя Рандоро!

Мінерва. Юпітер дозволяє
Надати їм житя,
Коли приймеш пораду
Ти приймеш за свою.

Прометей. Ото мені і роздум надає.
Та ні! Щоб став і я рабом?

Щоб, як усі,
Признав я над собою
Зевеса владу? — ні!
Хай статуї зостануть ся на вік
Бездушними. — не згожусь
Я на Завесову пораду;
Я чую серцем: люди мусять бути
Свобідними в житю,
А не рабами!

Мінерва. І будуть жить вони! —
Нам не боги, а Доля
Дає та одбира життя.
Я поведу тебе до джерела
Життя землі і неба:
Його од нас не замика Юпітер.
Хай житимуть вони!
По волі Прометея!

Прометей. Моя богине! Через тебе
Хай житимуть і почувають
Свободу у житю!
Їх радощі тобі на втіху будуть.

ДІЯ ДРУГА.

1.

На Олімпі.

Меркурій. Тяжка державна зрада,
Зевесе—батьку!
Дочка твоя Мінерва
З повстанцем заодно,
І джерело життя
Вона йому вказала,
Його самого напоїла,
І оживила всі його потвори.
Як ми, всі мають рух вони,
Радіють коло його,
Як ми круг тебе.
Зевесе, де твій грім?
Юпітер. Вони живтуть і будуть жить,
І жить повинні!
Над всім, що єсть
На незорім небі
І на землі безкрайї.
Владика — я,
І червяки оті побільшать
Число моїх рабів.

Добро їм буде як вони
Слухняні стануть батьковому слову,
І горе їм, коли підуть
Наперекор моїй державній волі.
Меркурій. Всеблагостний, всього живого батьку!
Прощаєш ти провини нечестивих, —
Хай буде ввік тобі любов і слава
Від неба і землі!
Пошли мене, щоб розказать
Тим бідолашним людям,
Що з пороху вродились,
Щоб розказать про тебе, батьку,
Оповісти твоє добро і силу!
Юпітер. Ні, ще не час!
В своїм дитячій щастю
Вони про себе мислять,
Як рівнії богам;
Вони тебе і слухати не схочуть,
Аж поки ти не ставеш їм потрібним.
Нехай живуть, хай їх навчить життя.
Меркурій. Ти мудрий і благий!

2.

Долина при Олімпові.

Прометей. Поглянь сюди, Зевесе,
На цих людей, — вони живуть!..

Я їх створив!

(По всій долині роскинулось людське плем'я. Позлазили на дерева, збирають овочі, купають ся, ганяють ся навипередки; дівчата рвуть квітки, плетуть вінки. До Прометея підходить людина з нарубанними молодими деревами).

Людина. От дерева,
Що ти хотів!

Прометей. Як ти з землі їх зняв?

Людина. Я гострим камінем отим
Їх підрубав під самий корінь.

Прометей. Спочатку зріж сучки.
Тепер оде тут просто в землю вбій.

А теє там, навпроти того.

І зверху їх зв'язи:

Подібних два ще ззаду вбій

І зверху поклади одно:

Тепер спусти усі сучки донизу.

До самої землі.

Зв'язи їх і сплети:

Кругом землі з травою поклади,

А зверху ще сучків —

Так, щоб туди ні сонце.

Ні дощ, ні вітер не могли пройти. —

людське
збирають
на випе-
плетуть
людина
вами).

о війн.

ду.

ци,

йти, —

І буде це мій любий сину,
І захистом, і хатою тобі!
Людина. Спасибі, батьку милий,
Сто раз тобі спасибі!
Скажи мені, чи мають всі брати
В хаті жить моїй?
Прометей. Ні, ні! Ти сам її построй,
Вона твоя,
І з ким захочеш
Ти можеш жити в ній.
Хто хоче захисту,
Хай сам собі будув.
(Іде).

Підходять дві людини.

Перша. Ти жадної кози
Не сьмієш вять: вони мої.
Друга. Чому-ж то так?
Перша. Я вчора день і ніч
По горах лазив;
Старав ся я до поту
Вловити їх живими,
Огородив їх тут
Каміннями і сучками
І вартував всю ніч.

Друга. Ну, дай одну мені!
Я вчора теж зловив одну,
Засмажив на багаті
І з'їв з братами разом;
Тобі одної вистарчить сьогодні,
А завтра ще ми зловим.

Перша. Геть, одійди
Од кіз моїх!

Друга. Але-ж . . .

(Перший хоче його прогнать та другий так штокхнув, що той падає, другий бере козу, іде).

Перша. Наруга! Горе!

(Входить Прометей).

Прометей. Що сталося?

Людина. У мене він козу забрав!
Із голови моєї кров іде:
Він повалив мене
На камінь цей.

Прометей. Зірви із дерева отую губку
І поклади на рану.

Людина. Глянь, любий батьку,
Спинилась кров!

Прометей. Тепер піди, обмий лице.

Людина. А що з козою, батьку, буде?
Прометей. Забудь про те!
Як проти всякого він буде.
Отак робить, то кожного рука
Йому назустріч стане.

(Людина йде).

Прометей. Не виродились ще
Мої створіння:
Прихильні до праці і ледачі,
І добрі, і жорстокі, і щедри і скупі,
Братам своїм по долі рівні,
Ви — разом звірі і боги.

Входить Пандора.

Прометей. Що сталось, доню?
Ти вся тремтиш!
Пандора. Мій тату!
Що бачила, що почувла я!
Прометей. Що? Що?
Пандора. О, бідна Міра!
Прометей. Що сталось з нею?
Пандора. О, почуття без назви!
Вона в лісок ішла,

Де часто ми
Квітки збирали на вінки,
Я йшла за нею здалі
І як зійшла з горбочка —
Дивлюсь: вона без сили,
Хитаєть ся і падає.
На щастя близько був Арбар,
Він затримав її,
Упасти не давав,
Та не здержав
І сам упав він з нею.
Її чудовая головка
Поникла і пожовкла:
Арбар схилився над нею
І притуливсь до губ.
Щоб в неї дух свій надхнуть!
Побігла я до неї, закричала, —
Мій крик неначе оживив її.
Арбар покинув нас.
І Міра підвелась,
Мені в обійми впала.
Погас огонь в очах у неї,
А груди бились так.
Неначе розривались,
Лице палало
І сохли губи,

І слізоньки котили ся струмком,
І знов вона хилила ся в знесилі,
Вгинались і тремтіли
Її коліна;
До серденька я Міру пригортала:
Той жар її,
Ті поцілунки
Влели мені у, жили
Чутя нове, страшне і невідоме,
І я сама у смутку і тривозі
Заплакала, покинула я Міру
І ліс, і поле,
До тебе я прийшла.
Порадь мене, мій тату!
Що сталось з нею?
Від чого нам
Так тяжко, гірко, страшно?

Прометей. То — смерть!

Пандора. А що воно таке?

Прометей. Моя ти доню, чи зазнала
Ти досить радощів в життю?

Пандора. О, тисячі! За всі тобі спасибі!

Прометей. Пандоро! Чи тремтіла
Твоя душа при сході сонця,
При сьйві місяця блідого?
Чи в щирих поцілунках

-
-
- Подруг своїх втішалась
Ти чистим раюваням?
- Пандора. Невимовно!
- Прометей. Що у танку здіймало легенько
Твій стан з землі?
- Пандора. Що? Радощі!
І тіло молодеє
Від співів та музики
Тремтіло і схилялось,
І вся я роставала в любих звуках.
- Прометей. Нарешті все кінчалось сном
І радощі, й страждання,
Ти знала поломить сонця,
Тяжку, незмірну згагу
І втому ніг;
Ти плакала, як загубила
Свою овечку;
Стогнала, жалкувалась,
Як лісом ідучи, на гострій терен
Пятою стала, —
Ти плакала тоді, аж поки
Не вигоїв тебе я!
- Пандора. Мій тату, у житю
Трапляють ся і радощі, і болі.
- Прометей. Ти серцем мусиш почувать,
Що єсть багато ще
-
-

І радощів, і горя,
Для тебе невідомих.

Пандора. Так! Іноді у мене рветь ся серце
Неначе скрізь,
Неначе нікуди.

Прометей. Та мить, що в ній
Кінець усе находить,
Та мить, що все сповняє;
Усе, що нас нудьгою обгортало,
Що снилось нам, чого бажали ми,
Чого боялись, —
Та мить, Пандоро, — смерть!

Пандора. Смерть! Смерть.

Прометей. Колись почувеш ти сама,
Що все життя твоє зворушене до краю
І никнуть всякі почуття,
Що радощі і горе надавали;
Що серце, повнее нудьги,
В сльозах обмитись хоче
І разом запалати знов;
Що все в тобі дзвенить, тремтить
І все темвіє;
Що враз щезаєш ти
І никнеш,
І валить ся усе круг тебе
У темряву нічну;

Що ти в чуднім, незнанім почуті
Весь сьвіт в свої обійми хочеш взять,
Коли почувеш все оте,
Із потайної глибини душі, —
Тоді тобі Пандоро, смерть настане;

Пандора обнимає Прометея.

Пандора. Умремо, тату!

Прометей. Ні, ще не час.

Пандора. А там, за смертю?

Прометей. Коли-ж усе:

І радощі, і горе, і бажаня —
Скінчать ся всі у бурнім раювані;
Коли усе повиньть ся спокоєм,
То згодом оживеш ти знову
Молодшою, ніж нині,
Щоб знов бажать,
Надіятись, боятись.

ДІЯ ТРЕТЯ.

Робітня Прометейя.

Прометей. Зевесе, заступи
Всі небеса
Туманом хмар свіх!
Втішай ся. як хлопя,
Що оббива головки у квіток!
Трощи дуби, верхівя гір, —
Землі моєї,
Моєї хати
Не похитнеш, —
Їх збудував не ти!
Мого багата
Ти не займеш.
Хоч заздриш ти його огню!
На світі цім не знаю я такої
Нікчемности, як ви боги!
Дарами, жертвами,
Повітрям молитовним
Тримаєте непевно ви
Свою величність;
Були-б без їжі ви,
Коли-б на світі

Старців, дітей та дурнів не було.
Коли малим я був
І доладу не знав нічого,
До сонця я звертав
Полудюю повиті очі.
Неначе єсть у його уха,
Щоб слухати мої слова.
Неначе єсть у його серце,
Щоб втішити пожалувать людину.
Пригноблену в житю
Хто дав мені відвагу
З титанами боротись?
Хто спас мене від смерти,
Від рабства?
Хіба-ж не ти всьому допомогло.
Моє.святє, моє налкеє серце!
Ти. молодеє, добре серце,
Одурене, подякою горіло
Тому, що в небі спить!
Тобі шани від мене треба?—За що?
Хіба коли ти заспокоїв
Пекучий жаль?
Хіба коли обтер ти сльози
Того, що плаче у житю?
Чи з мене мужа
Зробив не Час могочий,

Не Доля вічная —
Господарі твої й мої?
Ти думав, може,
Що я зненавижу житя,
Втечу в пустиню через те,
Що справдились не всі
Мої рожені мрії?
Я тут сижу, творю людей,
Подібними і рівними до себе,
Щоб плакали, журились —
Раділи і втішались —
І не вважали і на тебе,
Як не вважаю й я!

Хто хоче більше довідатись про Прометя, нехай перечитає книжочку М. Драгоманова „Оповідання про Заздрих Богів” котру можна набути в кожній українській Книгарни в Америці і Канаді в ціні 15 ¢.

**PLEASE DO NOT REMOVE
CARDS OR SLIPS FROM THIS POCKET**

UNIVERSITY OF TORONTO LIBRARY

0-860-477

UTL AT DOWNSVIEW

D RANGE BAY SHLF POS ITEM C
39 09 02 09 06 005 8